

Stockholm 2015-07-09

Till Näringsdepartementet

Remissvar: Service i glesbygd SOU 2015:35

SPF Seniorerna avlämnar härmed remissvar på "Service i glesbygd SOU 2015:35"

Sammanfattning

SPF Seniorerna tillstyrker förslagen på stöd för tillgång till grundläggande kommersiell service. Däremot saknas förslag avseende ansvar för tillgång till grundläggande betalservice och kontanter samt tillgång till bredband och därmed olika digitala tjänster för hela landets befolkning.

Allmänna synpunkter

Utredningen påtalar att tillgången på serviceställen i landets glesbygdsområden har minskat de senaste åren. Det gäller exempelvis dagligvaror, drivmedel, apotek och post. Lönsamheten för dagligvarubutiker på landsbygden är ofta låg vilket fått som konsekvens att verksamheter läggs ned. Om en lanthandel läggs ned blir avstånden längre inte bara för tillgång på dagligvaror men ofta medföljer då sämre tillgång på drivmedel, kontanter och olika ombudstjänster som läkemedel. Om denna utveckling inte motverkas kommer delar av landets befolkning att få en ännu sämre tillgång till grundläggande samhällsservice och byns kanske enda mötesplats försvinner.

Det är därför positivt att utredningen definierar vad som bör vara en grundläggande nivå av kommersiell service, det vill säga tillgång till dagligvaror, drivmedel, läkemedelsservice, posttjänster och betaltjänster. När denna servicenivå är tillgänglig bedöms vardagen kunna fungera väl för människor och företag. De olika stöd som föreslås i utredningen bör kunna medverka till att en grundläggande servicenivå kan upprätthållas i mindre kommuner i glesbygden. Det är bra att utredningen understryker vikten av att statliga bolag bör ta ett samhällsansvar för att ombudsfunktioner ska finnas hos de verksamheter som mottar stöd.

Från SPF Seniorernas sida vill vi betona att merparten av landets äldre uttrycker att de vill bo kvar hemma eller i alla fall i området eller samhället där de bor idag. Hos gruppen äldre finns dokumenterat att större

SPF Seniorerna

förändringar oftare påverkar den psykiska hälsan negativt. Stressen med att tvingas bryta upp från sin hemvanda miljö påskyndar framför allt depressioner och demens, som i sin tur kan leda till svårare somatiska sjukdomar. Det är därför grundläggande för att äldre som bor i glesbygd ska kunna bo kvar där att det finns tillgång till en grundläggande nivå av kommersiell och offentlig service. Det handlar då främst om dagligvaror, drivmedel, post, bredband, grundläggande betaltjänster och apoteksombud.

Även om utredningen definierar att betaltjänster ingår i det som ska anses utgöra en grundläggande nivå av kommersiell service så framgår inte vem eller vilka som ska ta särskilt ansvar för betaltjänster och kontanter. Antalet bankkontor som tillhandahåller kontanter minskar och det gör även antalet serviceställen för betaltjänster. Också antalet uttagsautomater sjunker och därmed ökar avstånden till sådana. Utredningen pekar på att i cirka 240 orter finns det endast en plats för kontantuttag, över 300.000 människor har 15 kilometer eller längre till en uttagsautomat.

Då de större bankerna inte tar på sitt ansvar att tillhandahålla kontantservice på mindre orter så faller ofta ansvaret på butiker och andra serviceställen att förse företag, föreningar och människor med tillgång på kontanter. I sammanhanget är kostnadsandelen för kortavgifter för till exempel en mindre lanthandel betydande då man ofta dras med begränsad lönsamhet. De föreslagna stöden för kommersiell service riskerar att ätas upp av kortavgifterna.

På många mindre orter är det avgörande för småföretag, människor och föreningslivet att kunna använda kontanter. Dessvärre saknas ett tydligt ansvar för grundläggande betaltjänster och tillgång till kontanter i Sverige idag. Det är SPF Seniorernas mening att regering och riksdag på ett bättre sätt än idag bör förtydliga detta ansvar, exempelvis genom att bankerna åläggs ansvaret för en grundläggande kontanthantering för att kunna få bedriva sin verksamhet.

När det gäller frågan om utbyggnaden av bredband och mobiltäckning har regeringen satt målet att år 2020 bör 90 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband. För det första, tillgång till snabb och säker kommunikation med vården och omsorgen är viktigt för att fler äldre tryggt ska kunna bo kvar i sina egna hem. Inte minst gäller detta fungerade trygghetslarm. För det andra, väl fungerande digitala uppkopplingar är även en nödvändighet för att kommersiell och offentlig service ska fungera. Bristande uppkoppling gör det svårt att betala med kort hos kommersiell och offentlig service, att ta ut kontanter eller att betala en bussbiljett med mobilen. För det tredje, regeringens mål i sig innebär att 10 procent av befolkningen exkluderas. Det är därför vår bestämda mening att regeringens

SPF Seniorerna

mål om bredbandsutbyggnad och mobiltäckning bör revideras till att inkludera hela befolkningen.

A handwritten signature in blue ink that reads 'Christina Rogestam'.

Christina Rogestam
förbundsordförande SPF Seniorerna

SPF Seniorerna

Hantverkargatan 25, Box 225 74, 104 22 Stockholm
Tel 08-692 32 50 info@spfseniorerna.se
Org nr 88 80 00-2830 Pg 607678-0 Bg 5959-0182
www.spfseniorerna.se